

Café 't PUTJE – een volksgebeuren

door **Michel CAPON (+)**

“Het bier gheeft jeucht
Bi elcken dronc.
Het bier gheeft vreucht
So word je jonc”.
(oud Vlaams gezegde).

DE 12 VAN DIS RAMOUDT

Désiré Ramoudt (°1923) was een zeer gekende populaire Oostendse figuur. Ten brode was hij werkzaam bij de Directe Belastingen Controle Oostende 1, Christinastraat 113. Tevens maakte hij deel uit van het Oostends stadmuziek. Ook bij de V.G.O.-voetbal thuis-wedstrijden vrolijkte hij samen met de supportersfanfare vele malen hun thuiswedstrijden op. Dis, zoals men hem aansprak, was oud-voetbalspeler van voetbalclub Diksmuide. Van deze stad was hij trouwens afkomstig.

Wat was er zo bijzonder aan Dis Ramoudt? Eenvoudig, het getal 12. Vele malen nam hij in café 't Putje de uitdagingen en de weddenschappen aan om, om 12 uur 's middags 12 glazen vatbier 33cl. Perle Caulier 28 naeen uit te drinken. Vele Pitcafégangers hebben de challenge aanvaard maar iedere maal moesten ze in Dis hun meerdere erkennen.

Uitdaggers van andere staminees kwamen naar de Pit afgezakt om de man van de fiscus eens mores te leren. Er kwam zelfs iemand af met een Duits accent – was hij afkomstig van Duitsland of van de Belgische Oostkantons, wie zal het zeggen – die sprak van “eine Forderung”. Algauw snapte men dat het om een uitdaging ging! En de Duitssprekende zag het absoluut zitten. Maar ook hij faalde. Helaas, driewerf helaas, niet één keer heeft men de Diksmuidenaar kunnen verslaan.

Door omstaanders werd Dis betiteld met de koosjesaam: ‘de kampioen van de 12 gulpen’. Keizer was voor hem, persoonlijk, te hoog gegrepen, zo stelde hijzelf: “Keizer was voor de keizers, niet voor een werkzame fiscusman !”

VAN GELEGENHEIDSTAPDANSER TOT DIRECTEUR-GENERAAL

Op 8/12/1925 kwam Carlos VAN RAFELGHEM in Brugge ter wereld. Carlos is altijd een gedegen, gedreven en ondernemend man met een sterke persoonlijkheid geweest. Reeds als student in het St.-Leo-college in Brugge werd hij onmiddellijk leider van de K.S.A. Na het beëindigen van het middelbaar onderwijs trad hij in dienst bij de Administratie van de Directe Belastingen, onderdeel van het Ministerie van Financiën. Als verificateur was hij in Oostende werkzaam bij de Inspectie Geschillen (bezwaarschriften), onder leiding van inspecteur Jozef DERWAELE (°1899).

Verificateur Carlos was van alle markten thuis. Soms kwamen zijn betogen over als grootspraak, die er somtijds ook wel was, en toch kon hij begeisteren. De reserve-kapitein van het Belgisch leger kwam soms exuberant uit de hoek. Als de gelegenheid zich voordeed gaf hij o.a. demonstraties van tapdansen; om dan nog niet te spreken van de truc met de sigaret. In het putjesstaminee ging hij dan met iemand volgende weddenschap aan: hij legde een sigaret op zijn rechterschoen en daagde vrienden of anderen uit dat hij de sigaret met een beenbeweging in zijn mond zou doen belanden, onmiddellijk klaar om met een lucifer aangestoken te worden. Wat nagenoeg nog lukte ook, tot verbijstering van de omstaanders die dit nog niet aanschouwd hadden.

Tussendoor was de reserve-kapitein ook actief als 3-bander in de biljartclub van het hotel Central op het Wapenplein. Wat we u ook moeten meegeven is de opmerkelijke en luchthartige ontmoeting

met prins Karel, residerende in Raversijde. Wij kunnen het niet nalaten om te citeren uit het boek PRINS KAREL, SEIGNEUR VAN RAVERSIJDE, van onze pen (1).

“Na een lange dagtaak kwam belasting-verificateur Carlos VAN RAFELGHEM uit café 't Putje in de Sint-Paulusstraat de stamkroeg van de fiscale diensten van de Christinastraat 113. De typische en smaakvolle staminee werd gerund door Oscar CAPON, die in de Oostendse volksmond de Pittebaas werd genoemd.

Plots schrok Carlos, want in de H.Serruyslaan zag hij een man die duidelijk op zeemansbenen liep en dus de ‘wijngaard des heren’ had bezocht. Later kwam Carlos VAN RAFELGHEM wel te weten wie de man was, maar op dat moment was het voor hem een volkomen, geheimzinnig personage! Voorlopig noemen we hem G.P. De belastingambtenaar zou later vernemen dat G.P. op zoek was naar een taxi.

Carlos volgde G.P. op afstand. Plots bleek die veel aandacht voor zijn schoenen te hebben. De belastingambtenaar kwam aarzelend naderbij en merkte op dat de ‘schoenkijker’ perfect gekleed was, hoewel de knopen van zijn jas verkeerd geknoopt waren en de jas nogal schuin hing. Bovendien was maar een van zijn handen gehandschoend. Zocht hij misschien die andere verloren handschoen?

G.P. bleef naar zijn schoenen kijken, en plotseling gebeurde het. Met een niet al te sierlijke handbeweging probeerde G.P. iets op te rapen, maar hij verloor daarbij het evenwicht.

Carlos VAN RAFELGHEM, een man met een zachtmoedige inborst, bood meteen hulp en hielp G.P. dan ook op de been. Hij dacht dat de zaak zo opgelost was.

Helaas,

G.P. begon plotseling een discussie met zijn tweede ego. Hij sprak tegen zichzelf.

“Luister, Cicero”, zei G.P.1.

“Ik luister, Cicero”, repliceerde G.P.2.

Na een korte discussie boog G.P. zich door de knieën, ging dan geknield zitten en inspecteerde de grond. VAN RAFELGHEM keek aandachtig toe. Hij vond de situatie interessant en misschien ook wel verwarrend, maar hij zag plots een frankstuk op de grond liggen.

Dat was wat G.P. zocht.

Met veel gezwaai en op onvaste benen wees hij alle hulp af en raapte het geldstuk op. Belastingverificateur Carlos hielp hem overeind. Daarop zei G.P.: ‘Un franc est un franc!’ en hij keek VAN RAFELGHEM vragend aan.

“En wie bent u dan, edele heer?” vroeg G.P.

Carlos VAN RAFELGHEM legde uit wie hij was, een belastingambtenaar.

«Moi, je suis le comte de Flandre», verduidelijkte G.P, alias prins Karel.

“U hielp me in een noodsituatie, dus zullen we delen: een halve frank voor mij en een halve frank voor de minister van Financiën !’

En zo gebeurde het. De prins voegde er in het Nederlands traag aan toe: ‘de wie de klein niet bekeert, is de groot niet oeweert !’

Na zoveel taalinspanning waggelde hij naar de taxi. Was de situatie echt of speelde de prins zo maar, en wilde hij nog maar eens een brave burger in het ootje nemen ?

Later werd Carlos VAN RAFELGHEM president-directeur-generaal van SABENA. De prins bleef de prins. Of zou die ene halve frank meer voordeel hebben gebracht dan de andere ?”

Vanaf 1962 vertrok hij als controleur naar Brussel. Doceerde aldaar vennootschapsbelastingen, waarna hij adjunct-adviseur in het Hoofdbestuur der Directe Belastingen, werd. Uiteindelijk werd hij, zoals reeds vermeld, gepromoveerd tot exclusieve topman van de SABENA.

Verwijzingen

(1) Capon Michel : *Prins Karel Seigneur van Raversijde*. (2003) blz.136 – 138.

LEONTINE

“Santee, Santater,
hierbinnen krijg je bier,
hiernevens krijg je water”

Visleurster Leontine, woonachtig in de omgeving van de Sint-Franciscusstraat, was een bekende Oostendse visleurster met stootkar. In haar leurronde was ook de St.-Paulusstraat voorzien. Ze was een graag geziene figuur. Met haar doordrenkt Oostends dialect kon ze onverwacht pittig uit de hoek komen. Velen riepen haar na, in de hoop haar bijzonder taalgebruik te kunnen aanmoedigen en opfleuren.

Het gebeurde dat ijverige belastingbedienden Leontine inviteerden tot een degustatie in cafe 't Putje. Hetgeen ze vlijtig accepteerde. Nu was het probleem dat Leontine uiteraard omgeven was van een penetrante visgeur. Door die reukverspreiding werd de kleine staminee volledig omgetoverd in een uitermate niet lekker ruikende kroeg, met een visgeur die lang bleef hangen. De “contributie-employés” waren er enkel op uit om kastelein Oscar CAPON een farce te bakken, die dan iedere keer nog lukte ook ! Oscar kon dit absoluut niet estimeren, wat dacht u.

BERTEN LUST VAN AMERIKA

Albert LUST (°1902) was eveneens een wekelijkse bezoeker. Altijd welgekleed, zoals het een zakenman past. Voor wereldoorlog II had hij in Oostende het beroep van taxichauffeur uitgeoefend. Nadien was hij naar de U.S.A. geëmigreerd. Aldaar huwde hij een begoederde Amerikaanse dame (met een Vlaamse naam weliswaar): miss SPRUYT. Terug in België vestigde hij zich in Gistel in de Kolaerdstraat 118 (1), alwaar hij een grote bijenkwekerij opstartte.

Mijnheer LUST bezat de techniek van de vertelkunst, zonder het zelf te beseffen. Met zijn zakelijke verhalen en het opdissen van zelf meegemaakte Amerikaanse gebeurtenissen, kon hij gans het tooggezelschap boeien. Zonder meer maakte hij zich belangwekkend zonder zich op te dringen. Per slot van rekening was Albert een van de zeer weinige mensen die toendertijd in Amerika gewerkt en geleefd hadden en daarna naar het Belgenland definitief was wedergekeerd. Als hij debiteerde, was dit steeds rustig en welgedegen. Mijnheer LUST straalde een zeker gezag uit zonder dit zelf te willen. Menigeen, ook belastingambtenaren, heeft hij op aangename wijze geboeid en bekoord in café 't Putje.

Verwijzingen

(1) naaste gebuur van dr. Robert BLONTROCK. Bij stopzetting van A.Lust werd de bijenteelt-exploitatie overgelaten aan FASTENAKELS. Bij de definitieve stopzetting in 1994 had laatstgenoemde de bijen ingeruild voor een uitbating van CALIBREREN van varkensdarmen.

Recent werd op de achterliggende pakhuizen en terreinen een appartementsgebouw opgericht. Vooraan werd overgegaan tot privéverhuring.

OOSTENDSE BAKKERS DIE KAARTEN

“Wilt gij brood hebben, legt u niet te slapen op den oven”
(oud Vlaams spreekwoord)

Iedere week op maandag kwamen een aantal Oostendse bakkers zo maar samen in 't Putje. Er waren er ook altijd bij die graag kaartten. Vooral als inspecteur-chef van de belastingen Georges DEWINTER (°1906) kandidaten vroeg om met hem het snelbiedersspel mede te spelen. Wie zou er durven weigeren, in die tijd, aan zo'n hooggeplaatste fiscusambtenaar.

Soms kwam er door onvoorziene omstandigheden, plots een onverwachte wending in het snelbiedersspel. De deler gaf naar eigen keuze 1, 3 of 5 kaarten. Zoals die keer met de tafel van vier, bestaande uit de contributieoverste Georges DEWINTER, belastingbediende Manten (Herman) DECEULENAERE (°1924), bakkers Marcel DEHAMERS (°1914) van de Kapellestraat 24 (thans TORFS schoenen) en Remi CUVELIER (°1913). Remi was een kwieke en levendige guitigaard, niet verlegen om een kwinkslag. Andere bijkijkende sympathisanten o.a. bakkers Omer COSTENOBLE (°1893) en Oscar PILAEYS (°1907) hadden zijdelings onbewust het spel afgeremd, door over een historische discussie het verder verloop onvrijwillig en onbewust te doen lamleggen. De betwisting bleef maar duren en het kaartspel lag tijdelijk stil. Vriend MANTEN, die blijkbaar reeds in de wijngaard des Heren vertoefde, kon het nochtans interessant gesprek niet meer volgen en dommelde licht in. Niemand sloeg er acht op. Plots werd het gesprek heviger en luider. Mijnheer Georges poneerde de datum op 1948. Op hetzelfde moment hoorde vriend MANTEN het donderen en hoorde het getal 48 in zijn bovenhoofd weerklinken. Onmiddellijk zonder zelfs in zijn kaarten te kijken bood hij met welluidende stem op 49. Gladde Remi, altijd vlug bij de zaak, zag opeens opnieuw licht in het kaartspel, maar vooral zijn aardigheidtrekjes kwamen boven bij het horen van de spontane opbieding van gebuur Manten. Al monkelend met binnenpretjes sprong kapoen Remi vliegensvlug mede op de kar. Leperd Remi bood – zonder kaartaadpleging – onmiddellijk met luider stemme een punt bij, hetzij 50. De andere medespelers werden onrechtsreeks door biervriend Manten en guitige Remi beïnvloed. Zelfs pasteibakker Marcel, die zich altijd beroemde over zijn helderheid bij het kaartspel, volgde onbewust kapoen Remi's voorbeeld, en deed er nog, ook zonder kaartaadpleging, een punt bij de 50, hetzij 51; en het spel zette zich verder. Iedereen werd opnieuw weer in het spel opgenomen, maar ondertussen met de juiste bidwaarden. Niemand was er zich van bewust geweest dat vriend Manten zich voor een korte periode verwijld had in een andere dimensie en iedereen, buiten slimmerdje Remi, onbewust geschutterd had.

AANNEMERS

Ook aannemers bezochten en ontmoetten elkander in de Pit. Iedere donderdag voormiddag – markttag – waren ze present. Medard DEVRIENDT (°1902), steenbakker van de Brugsesteenweg 51 te Bredene, nam alsdan en zoals het hem paste de honneurs waar. Medard was afkomstig van Jabbeke zoals de Pittebaas Oscar.

MIDDENSTANDERS MUylaert en Leken

“Koopmansgoed
is ebbe en vloed”.

Hector MUylaert (°1889+1994) was de welbespraakte uitbater van de verf- en onderhoudsproduktenwinkel Franco Belge op de Groentemarkt 10, naast de danszaal Valentino (op nr.10 is er thans Residentie Beaufort)). Nadien werd de zaak overgebracht naar de hoek van de Koningstraat en de Van Iseghemlaan (heden Express Carrefour). Deze gecultiveerde bolleboos was afkomstig van Zwevezele. Zijn vader, en hijzelf ook nog, hadden aldaar een plaatselijke bank opengehouden. Hij wist zijn producten op een genoeglijke manier aan de man te brengen. Hector was een echte luchthart-treurniet.

Jozef LEKENS(°1883) spreidde een zekere klasse tentoon, zowel in zijn voorkomen als in zijn taalgebruik. Mijnheer Lekens, zo werd hij aangesproken, had een likeur- en wijnhandel op de hoek van de Kaaistraat 49/St.Paulusstraat. Zijn winkel maakte deel uit van een redelijk groot klassiek herenhuis. Thans (we schrijven 2008) heeft de V.Z.W. Paulusfeesten er zijn intrek in genomen. Voorheen was er nog de zeer gekende visgeriefwinkel van het echtpaar Georges SMISSAERT (°1944) en Nicole PYLYSER. Nicole is afkomstig van Raversijde en Georges van Moere. Van 1966 tot 1969 was hij beroepsrenner voornamelijk bij het Flandria-team van Zedelgem. Zijn opmerkelijkste resultaat greep plaats in 1966 met een vierde plaats in de ronde van Portugal, waarin hij ook een rit won.

Hector en Jozef konden tesamen - als de gelegenheid zich voordeed, elk op hun manier, zolang ze zelf wilden en er tijd voor hadden - het stamineegezelschap bezig houden op een hoogstaande, voorname en elegante manier. Beiden konden opmerkelijk blijk geven van fijn onderscheidingsgevoel.

Vooraf was een tactvolle man en zeker gevoelig voor subtiele nuances. Na zijn opruststelling bleef hij verbonden met de plaatselijke, christelijk geïnspireerde middenstand NCMV-pensioneringsdienst. Hij richtte ontspanningsdagen en reizen in. Hector Muylaert werd meer dan 100 jaar en verbleef in zijn laatste levensdagen in een Bredens bejaardentehuis Sint-Jan Berchmans. Schrijver dezes, heeft hem aldaar nog bezocht toen hij de kaap van 104 jaar overschreed.

FERNAND, DEN AARDIGAARD VAN DE VERFWINKEL

“Humor is een plagerij
tegen de ernst des levens”
(Johannes MOHR, Gedanken über Leben und Kunst – 1885)

Ferdinandus VANHOECKE(°1904) baatte samen met zijn echtgenote Yvonne QUARIN (°1900) een verfwinkel uit in de Veldstraat 37 (thans Jules Peurquaetstraat). Onze verfmarchand was een opgewekte en welgezinde man. Veelvuldig was hij op weg met zijn velo ; vooraan en achteraan voorzien van een bagagerek. Hiermede werd koopwaar ten huize afgeleverd. Met zijn donkere zonnebril op zijn neus was Fernand onmiddellijk herkenbaar. Die speciale bril was noodzakelijk. Hij was op doktersadvies voorgeschreven ingevolge een oogkwetsuur van een klein steentje.

Als een plezierige, jolige mens vol humor en levenslust was de schilderkoopman overal een graaggeziene figuur, uiteraard ook in het volkse café 't Putje. Fernand was ieders vriend. Wie beter dan Guido laten we neerschrijven hoe hij zijn vader bij luchtige momentopnamen heeft ervaren:“Fernand was in die tijd gekend als een volksfiguur. Bekend om allerhande fratsen en plezante opmerkingen, zorgde hij ervoor dat de naoorlogse miserie even vergeten werd. De horecamensen waren dan ook zijn geliefde klanten. Zo stond hij niet alleen bekend bij hoteliers en restauranthouders, maar ook in de talrijke cafés waar hij een graaggeziene gast was. Gezien zijn druk programma was zijn bezoek meestal van korte duur, maar wel opgemerkt doordat hij steeds iedereen aan 't lachen bracht.

Een dag zoals 1 april was voor hem een hoogdag ! Zo herinner ik me als kleine jongen van 4 jaar, dat een werkgever 's morgens zijn leerjongen op pad stuurde om 1 liter olie van kasseistenen te halen. Gelukkig kwam hij eerst bij Fernand terecht die hem erop wees dat het 1 april was en hem aanraadde om de ganse dag rustig thuis te zitten en 's anderendaags aan zijn baas te vertellen dat hij de hele dag op zoek was geweest naar die olie; echter zonder succes”.

“In de toenmalige Veldstraat was er een gekende café Flora bij Antoinette (1). Zoals bijna overal werd deze verwarmd met een 'buzestove', die tot vervelens toe regelmatig voor rookpluimen zorgde. De cafébazin vond het nog niet erg genoeg om in te grijpen, dus Fernand zou wel voor een oplossing zorgen.....Op een sneeuwdag gooide hij een paar schoppen in de kachel, zodat die uitdoofde en de ganse staminee in één dik rookgordijn omtoverde.....Fernand verdween onopgemerkt. Vijf minuten

later kwam hij verwonderd binnen al scheldend van: “welk café is dat hier eigenlijk met al die rook en zonder verwarming terwijl het snerpnd koud is !”. De cafébazin heeft toen prompt een nieuwe kachel besteld.”

“En dan was er ook nog dat madammeke met dat hondje dat elke dag zijn ‘commèche’ deed voor de winkeldeur van Fernand. Er werd daar snel een eind aan gemaakt, want Fernand schepte het ‘commèche’ met de koolschop op en deponeerde het in de brievenbus van het madammeke en ’t probleem was opgelost. De hond is niet meer teruggekeerd !”

“Destijds werd hij verzocht door de belastingcontrole (van de Christinastraat 113) zich aan te melden met zijn boeken op hun kantoor. Prompt werden al zijn leesboeken opgeladen op zijn steekkar en trok hij met heel het boeltje naar de fiscus. Ter plaatse zorgde hij voor de nodige commentaar en animatie, zodat het ijs snel gebroken was en de controle besloten werd met een pint om de hoek (in café ’t Putje).”

“In die tijd droegen de politiemannen nog witte helmen en Fernand was blijkbaar de aangewezen man om die helmen te schilderen. Zo lagen er in ons pakhuis regelmatig politiehelmen waar ik als kleine jongen graag mee speelde. Een vriend-politieman die Fernand graag plaagde, had hem gevraagd om zijn helm helemaal op te knappen en te schilderen. De agent kwam zijn helm afhalen bij het begin van zijn dagtaak, zette z’n helm op, niet wetende dat Fernand de binnenkant bestrooid had met zwart poeder.....”

Fernand was zowat de Oostendse Pallieter van zijn tijd. Een graag geziene volksfiguur die iedereen gaarne zag afkomen. Zo kregen opvolgers zoon Guido en schoondochter Doris KLAUSING 20 tot 30 jaar na Fernands dood nog steeds mensen in de winkel, die na een lange afwezigheid uit Oostende, speciaal nog eens een goeiendag kwamen zeggen. En steeds was de commentaar: “We hebben wat afgelachen met zijn poetsen en zinsspelingen; zo iemand missen we nu wel ! “Voorwaar een mooi gezegde, om zoveel jaar na zijn dood in de herinneringen van de mensen verder te leven.

Door zijn vele contacten her en der wist verfman Fernand altijd de laatste nieuwtjes en ook de overlijdensberichten te vertellen. Het gebeurde in ’t Putje dat hij aan de tapkast in gezelschap stond met o.a. collega Hector MUYLAERT (°1889), uitbater van de verfwinkel Franco-Belge op de Groentemarkt. Fernand was in ’t openbaar zijn begrafeniswilsbeschikking aan het debiteren. De blijkbaar niet al te gelovige Fernand stelde tegen vriend Hector: “Ik word begraven met de bolle, ga je gie mien kreus dragen?” Onmiddellijk haakte ambtsgenoot Hector in met een duidelijk “Ja!....Wanneer gaan we eraan beginnen !”

Verwijzingen

(1) : Café Flora : naast café Mon Plaisir. Achteraan was er bowling. Thans lokaal B.B.T.K. van het A.B.V.V. (socialistische vakbond).